1954 1960 2007

Malatya Bez Fabrikası Hava Koşullandırması

Üzeyir Garih, 1950'li yılların sonlarında Türkiye'nin ve Alarko'nun içinde bulunduğu durumu şöyle yorumluyordu: "1957 yılları ülke dövizinin kıtlaştığı, ithalatın fevkalade güç olduğu yıllardı. Bununla beraber banka faizlerinin yapay şekilde düşük tutulması yatırımcıyı kamçılayıcı nitelikte bir olguydu. Bu bakımdan o günlerin enflasyon artışından etkilenmeden düşük faizi kullanan yatırımcının girişimciliği ile ülkede hür teşebbüs sanayisinin temelleri atılıyordu".

Döviz darlığı nedeniyle ithalat olanaklarının azalması ithal edilen malların Türkiye'de yapılmasını zorluyordu. Ancak sanayinin gelişimi henüz yetersizdi. Üretim irili ufaklı atölyelerde yapılıyordu ve kaliteli değildi. Yapılan teşviklerden yararlanmak isteyen sanayiciler, teknolojik bilgi ve sermaye yetersizliği nedeniyle, eski ekipmanlarla alelacele tesisler kurabiliyorlardı.

Üzeyir Bey bu koşullarda, Alarko olarak benimsedikleri, HİZMETTE ÜRETİMDE KALİTE sloganının gereklerini her ne pahasına olursa olsun yerine getirmeye azmettiklerini söylüyor. Bugün, bu kararlı tutumun Alarko'nun yolunu açtığı daha iyi görülebiliyor.

Üzeyir Bey, bundan sonraki gelişmeleri şöyle anlatıyor: "Isıtma, klima, soğutma cihazları konusunda elimizde oldukça zengin bilgi ve Amerikan literatürü vardı. Sümerbank Defterdar ve Bakırköy müesseselerinin kreş binalarının tesisatında tamamen yerli olanaklarla yaptığımız mükemmel tesisler Sümerbank'ta saygınlığımızı çok yükseltmişti. Ayrıca döviz sıkıntısına rağmen tekstil sektöründeki yatırımlardaki klima kalitemiz çok kısa zamanda bu iş kolunda bizleri ün sahibi yapmıştı. Paramız yoktu. Ancak işbirliği ruhumuz, girişimciliğimiz, sözümüzü daima tutmamız, borçlarımızı zamanında ödememiz ve sonuç verici kaliteli ve çok hızlı iş yapmamız, bizleri özellikle ısıtma, klima, soğutma piyasasının imalat ve taahhüt konularında Türkiye'nin ileri gelen iki firmasından biri düzeyine getirmişti".

Bu şartlarda Sümerbank Malatya Fabrikası'nın ek dokuma tesisinin klima işinin alınması Alarko için önemli bir dönüm noktası oldu. Çünkü o günlerde klima sektörü için büyük ve geliştirici iş olanakları daha çok sanayi ihtiyaçlardan çıkıyordu

Sümerbank Malatya Fabrikası'nda ek tesisleri inşa ettirmiş, makinaları da dışardan ithal ederek montajını tamamlamıştı. Ancak fabrikanın hava koşullandırması için gerekli cihaz ve donanımlar ithal edilemiyordu. Yerli olarak yaptırmaya karar vermiş ve ihaleye çıkılmıştı. İhaleye Alarko'dan başka istekli çıkmamıştı. İş, daha önce Sümerbank'a yaptığı işler nedeniyle belli bir güven yaratan Alarko'ya, kısa bir görüşme sonrasında, o günlerde önemli bir bedel olan 585 bin liraya verilmişti.

Alarko bu prestijli ve maddi bakımdan da önemli olan işi almıştı. Ancak sözleşmenin imzalanması için gerekli olan 75 bin liralık teminat mektubunu bankalar, şirketin ve sahiplerinin mal varlıklarının azlığı nedeniyle vermiyordu. Sorun Emayetaş patronu Bedii Turgut Taranto Bey'in kefil olmasıyla aşılabildi.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında kurulan sanayi tesislerinden biri olan Sümerbank Malatya Bez Fabrikası'nın giriş kapısı ve idare binası.

Alarko daha önce Emayetaş'ta sıcak hava apareyleri ile ısıtma sistemi kurmuş, Türkiye'de ilk kez uygulanan bu sistemle Emayetaş, önerilen yüksek maliyetli sistemlere göre kazançlı çıkmıştı. Üstelik sistem diğerlerine göre daha verimliydi. Üzeyir Bey yardımı için Bedii Bey'e teşekkür ederken, ondan "Bu tesiste bana iyi para kazandırdın, şimdi fit olduk" cevabını almıştı.

Malatya fabrikasında dışarıdan ithal edilemeyen tüm donanımlar yerli olarak yapılmıştı. Bu kapsamda bu taahhüt Alarko'yu imalatçı olarak da çok geliştirmişti. Ancak Alarko üretimlerini hala dış atölyelerde yaptırıyordu. Bu koşullarda Üzeyir ve İshak beylerin kafasında gerçekten bir sanayi sirketi olma düşüncesi de oluşmaya başlamıştı.

"En Yeni Tekniklerle Çözüm..."

Alarko başladığı her işte olduğu gibi tekstil fabrikalarının hava koşullandırması için başladığı çalışmaları geliştirdi. Edindiği deneyimlerle yurt dışından güvenilir, gelişmiş teknolojiye sahip iş ortakları buldu. 1970'li yıllara gelindiğinde bu alanda uzman bir firma olmuştu. 1970'lerin başında bu konuda hazırlanan bir broşürde Alarko kendisini; "Geniş teknik kadrosu ve 19 yılın verdiği tecrübe ile tekstil endüstrisinin bütün problemlerini en yeni tekniklerle çözümleyen kuruluş" olarak tanıtıyordu. Dört sayfalık broşürün iç sayfalarında bu alandaki yabancı iş ortakları şöyle tanıtılıyordu: *"Klima konusunda*

Tam Air Industrie ve Alarko işbirliği ile kuracağınız veya yenileyeceğiniz tekstil fabrikalarınız için en uygun ve ekonomik klima sistemini teklif ediyoruz" deniyordu. Broşürde tekstil endüstrisinin en belirgin problemleri sıralanıyor ve bütün bu problemlerin Ameliorair'in özel olarak tekstil endüstrisi için geliştirdiği "klima santralleri ile çözülebileceği belirtiliyordu.

Broşürün arka sayfasında ise çarpıcı bir referans listesi vardı. Malatya Fabrikası ile başlayan iş, Sümerbank'ın Adana, Adıyaman, Bergama, Denizli, Diyarbakır, Erzincan, Karaman, Nevşehir fabrikalarında da devam etmiş ve neredeyse tüm Sümerbank fabrikalarının hava koşullandırma sistemleri Alarko tarafından kurulmuş ya da yenilenmişti.

Sadece Sümerbank değil, özel sektörden, o dönemin en büyük tekstil tesisleri arasında yer alan Mensucat Santral'in İstanbul, Edirne fabrikaları, Paktaş'ın Adana fabrikası, Birlik Mensucat'ın Kayseri fabrikası, Vakko'nun İstanbul'daki fabrikası ve Sifas, Teksa, Güney Sanayi, Berdan Tekstil vb gibi şirketlerin fabrikaları vardı.

Alarko başladığı yolda sistemli ve kararlı bir şekilde ilerleyerek Türkiye sanayisine yeni bir uzmanlık alanı ve yeni bir teknoloji kazandırmıştı.